

Лукіна Тетяна Олександрівна,

доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління освітою Національної академії державного управління при Президентові України, головний науковий співробітник Інституту педагогіки АПН України

Якість освіти

Анотація

У статті розкрито сучасне тлумачення поняття якості освіти з позицій теорії управління якістю, подано структуру поняття та основні характеристики.

Ключові слова: якість освіти, управління якістю освіти, державна освітня політика.

Якість освіти (*англ. – quality of education*) – певна збалансована відповідність певного освітнього рівня (загальної середньої, профес.-технічної, вищої тощо) численним потребам, цілям, умовам, затвердженим освітнім нормам і стандартам, яка встановлюється з метою виявлення причин порушення цієї відповідності та управління процесом поліпшення встановленої якості. Я.о. вивчається як комплексне поняття в межах *квалітології* - триєдиної науки, що охоплює теорію якості (Quality System), теорію оцінки якості (кваліметрію - Assessment, Evaluation) та теорію управління якістю (Management and Monitoring of Quality). Кожна з цих трьох складових має певний набір критеріїв і показників Я.о., які дають змогу різнобічно оцінити будь-яку систему освіти за зовнішніми та внутрішніми її параметрами. Я.о. характеризується *багатомірністю, багатоаспектністю та багатопараметричністю*. Розрізняють два основних підходи щодо визначення сутності Я.о. У межах першого підходу – нормованого – сутність Я.о. розглядається з точки зору задоволення потреб та досягнення певних норм, стандартів, цілей (особистості, суспільства, держави), що нормативно

затверджені відповідними документами (М.Поташник, В.Нуждін, В.Панасюк, К.Ісікава, В.Кальней, С.Шишов, Н.Селезньова та ін.). Другий підхід – управлінський – подає цю категорію з позицій сучасної теорії й практики управління якістю, у т. ч. й держ. (В. Качалов, Т.Лукіна та ін.). Я.о. як об’єкт управлінського впливу розглядається одночасно з позицій якості освітньої системи, якості освітнього процесу (як процесу споживання наданих освітніх послуг) та якості особистості випускника як результату діяльності освітньої системи за показниками його освіченості та сформованості суспільно значущих цінностей. Я.о. відбиває розвиток системи освіти і суспільства у певний період та змінюється з часом у залежності від вимог особистості, суспільства і держави. Категорія Я.о. виступає предметом вивчення філософії, психології, педагогіки, менеджменту освіти, політології, соціології, економіки та ін. наук. Я.о. є одним з центральних понять пед. науки та теорії держ. управління освітою. Я.о. як об’єкт управління виступає одним із найважливіших показників, за яким у міжнародній практиці прийнято визначати результативність системи освіти будь-якої держави та ефективність управління нею. Більшість досліджень Я.о. здійснювались в межах педагогічної науки. Найчастіше предметом дослідження виступали якість знань, якість навчальних досягнень та результати освітньої діяльності. Я.о. можна оцінити за певними показниками (індикаторами). Найпоширенішими системами освітніх індикаторів є Освітні індикатори Ради з освіти Європейського Союзу, Освітні індикатори Міжнародного Консультативного Форуму з Освіти для усіх, Освітні індикатори ЮНЕСКО, ОЕСР. Окремі освітні показники входять як складові інтегрованої оцінки суспільного розвитку держави до різних моніторингових систем, зокрема так званий індекс людського розвитку (Human Development Index), що використовується у звітах ООН та індикатори світового розвитку (World Development Indicators), які визначає Світовий Банк.

Лит.: 2.Лукіна Т.О., Ляшенко О.І. Сутність категорії якості освіти в умовах реформування освітньої галузі //Зб. наук. пр. - 2003. - № 2.- С.353-357; 2.Лукіна Т.О. Державне управління якістю загальної середньої освіти в Україні: Монографія. - К., 2004. – 292 с.; 3. Селезнева Н.А. Качество высшего образования как объект системного исследования //Проблемы качества образования.- М., Уфа, 2001. - Кн.1: Качество высшего образования как объект системного исследования. Образовательные стандарты и качество образования. - С. 5 – 28; 4. Проблемы якості освіти. – К, 2007; 5. European report on the quality of school education. Sixteen quality indicators. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. - 2001.

Лукина Т.А.

Качество образования

Аннотация

В статье раскрыто современное толкование понятия качества образования с позиций теории управления качеством, подано структуру понятия и основные характеристики.

Ключевые слова: качество образования, управление качеством образования, государственная образовательная политика

Lukina Tetyana

Education quality

Summary

The article reveals a modern interpretation of the concept of education quality from the standpoint of quality management theory, submitted concepts and structure of the main characteristics.

Keywords: education quality, education quality management, public educational policy.

Лукіна Т.О. Якість освіти // Енциклопедія освіти /Акад. пед. наук України; Гол. ред. В.Г.Кремень. – К.: Юріном Інтер, 2008. – С. 1017 - 1018.